

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1) การพิจารณานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า การพิจารณานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจะพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ด้านคือ (1) ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว (3) ด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการท่องเที่ยว และ (4) ด้านการปฏิบัติตนหลังการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนสามารถแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ 2 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก สัตว์ป่า พันธุ์ไม้ป่า ถ้ำ อ่างเก็บน้ำ โดยลักษณะรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน ที่ได้รับความนิยมจะมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการล่องเรือ กิจกรรมการส่องสัตว์ กิจกรรมการดูนก กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่า กิจกรรมศึกษาแหล่งภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติบริเวณเขื่อนจะได้รับความนิยมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้งที่บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนรัชชประภาที่มีการปรากฏของวัฒนธรรมวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น วิถีชีวิตชนเผ่า ศาสนสถานทางพุทธศาสนา แหล่งโบราณสถาน การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น

(2) การเตรียมตัวของนักท่องเที่ยวก่อนเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวควรศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณรอบเขื่อนที่ประกอบด้วย ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลด้านที่พัก ข้อมูลด้านร้านอาหาร ข้อมูลด้านเส้นทางคมนาคม ข้อมูลด้านกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลด้านลักษณะภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ การจัดเตรียมอุปกรณ์ยังชีพในการท่องเที่ยว และการเตรียมตัวด้านสุขภาพ ถ้าเป็นอุปกรณ์ที่นักท่องเที่ยวควรเตรียมที่ไม่เป็นวัสดุทำลายสิ่งแวดล้อมคือ นักท่องเที่ยวควรเตรียมไม้รองเตาเพื่อป้องกันความร้อนทำลายพื้นหญ้า การใช้กระติกน้ำแทนขวดพลาสติก นอกจากการเตรียมตัวดังข้อมูลข้างต้นแล้ว นักท่องเที่ยวควรเตรียมสัมภาระส่วนตัวและควรปฏิบัติตัวตามคำแนะนำและคำตักเตือนของเจ้าหน้าที่ของแหล่ง

ห้องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องใช้กระเป๋าเป้ใบเล็กแทนกระเป๋าใบใหญ่เพื่อสะดวกในการเดินทาง นักท่องเที่ยวควรเตรียมพร้อมทางร่างกายและต้องว่ายน้ำเป็น ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามใช้ไฟแช็ค ห้ามแอบนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมข้อมูลด้านที่พักและร้านอาหาร

(3) ด้านการปฏิบัติตัวขณะเดินทางท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า กฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติตัวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นข้อกำหนดสำหรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบเขื่อนคือ กฎระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวและการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้มีจำนวนมากกว่ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การสร้างจิตสำนึกในตัวนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว การออกกฎการห้ามนำอาหารเข้าไปรับประทานในบริเวณน้ำตกของอุทยานแห่งชาติ กฎระเบียบ การอาบน้ำก่อนลงบริเวณน้ำพุร้อน กฎระเบียบการห้ามใช้เสียงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กฎระเบียบด้านการแต่งกาย และกฎระเบียบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบด้านการรักษาความสะอาดบริเวณอ่างเก็บน้ำของเขื่อน กฎระเบียบเรื่องการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและศาสนา ซึ่งในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการกระตือรือร้นในเรื่อง การปฏิบัติตัวตามกฎระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่แหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวควรมีความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีจิตสำนึกในการดูแลสภาพแวดล้อมโดยไม่ทำลายนอกจากนี้แล้วนักท่องเที่ยวจะต้องสนใจใฝ่เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่หรือลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องสนใจใฝ่รู้ในเรื่องของเส้นทางท่องเที่ยวที่พวกเขาสนใจ สิ่งอำนวยความสะดวก ความรู้ในเรื่องของพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น ระบบไฟฟ้า และระบบน้ำของอุทยานแห่งชาติ การไม่มีบริการเครื่องปรับอากาศในบ้านพัก การดูนก การถ่ายภาพ ความรู้เรื่องของการแบ่งเขตพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติ และนักท่องเที่ยวจะมีความยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

(4) ด้านการปฏิบัติตนหลังการท่องเที่ยว

ภายหลังการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความยินดีที่จะบอกเล่าความประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ฟัง และจะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกในช่วงฤดูกาลอื่นในช่วงรอบปี

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ พบว่า ลักษณะนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจะมีลักษณะรักและหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพควรตระหนักถึงการไม่ทำลายหรือสร้างผลกระทบต่อธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดได้อย่าง

ถูกต้อง นักท่องเที่ยวต้องเน้นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เข้าใจในลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวและอยากที่จะนำเสนอเรื่องราวดีของแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวอื่นๆ

1.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1) ด้านพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อป้องกันอันตรายให้กับนักท่องเที่ยว

(1) ลักษณะทางเดินเท้า ควรมีความกว้างให้เหมาะสมกับพื้นที่ ลักษณะทางเท้าหรือราวเดินจะต้องเป็นคอนกรีตลายธรรมชาติและให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

(2) ลักษณะของเส้นทางจักรยานควรหากเป็นเส้นทางเนินควรเป็นคอนกรีตแต่ถ้าเป็นเส้นทางราบควรเป็นหินคลุก

(3) ลักษณะถนนและที่จอดรถคือ การนำรถจอดในที่โล่งเพราะถ้าจอดบริเวณใต้ต้นไม้หากเกิดลมแรงต้นไม้อาจล้มทับทำให้เกิดความเสียหายกับรถยนต์ของนักท่องเที่ยวได้ เส้นทางคมนาคมควรเป็นถนน 4 เลน มีระบบไฟฟ้าส่องสว่างในสองข้างทางอย่างเพียงพอและควรมีร่องขอบถนนเพื่อช่วยระบายน้ำในช่วงฤดูฝน

(4) ลักษณะเรือและที่จอดเรือบริการนักท่องเที่ยว ลักษณะของทางขึ้นลงเรือจะเป็นกระดานแผ่นเหล็กสั้นลงไปที่ขั้นทั้งลงโดยที่มีโป๊ะลอยหากน้ำขึ้นโป๊ะก็จะลอยขึ้นตามน้ำเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนพิการ ลักษณะเรือและที่จอดเรือบริการนักท่องเที่ยวจะต้องมีการแบ่งจุดลงเรือและจุดขึ้นเรืออย่างชัดเจนเพื่อความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เรือบริการนักท่องเที่ยวทุกลำจะต้องมีชูชีพ ที่พร้อมใช้งานและจำนวนต้องเท่ากับจำนวนของผู้โดยสารบนเรือ และพนักงานขับเรือต้องมีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการขับเรือโดยได้รับใบอนุญาตขับเรือจากกรมเจ้าท่า

(5) ลักษณะห้องสุขาต้องสร้างให้เหมาะกับแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีลักษณะโปร่งและสร้างจากหินโดยออกแบบให้กลมกลืนกันและควรตั้งอยู่บริเวณเนินของลานจอดรถและต้องมีห้องสุขาสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการจะต้องมีการติดตั้งราวจับและพื้นกันลื่นและห้องน้ำควรตั้งอยู่บนฝั่ง

(6) ลักษณะของป้าย เตือนว่าควรมีป้ายแสดงทางขึ้นทางลงสั้นเตือนไปทำเรือเพราะถนนแคบและเป็นเนินเขาและควรมีป้ายเตือนที่บริเวณจากเนินเขาลงไปทำเรือ ป้ายเตือนควรบอกถึงระดับความเร็วที่เหมาะสมและใช้เกียร์ต่ำ ลักษณะของป้ายควรเป็นป้ายคร่อมถนนสามารถให้เห็นได้ชัดเจนมีความสูงประมาณ 5 เมตร สีของป้ายควรใช้สีเขียว ถ้าเป็นป้ายบอกอันตรายควรจะเป็นสีเหลืองเพื่อเตือนว่าระวังอันตราย และป้ายสื่อความหมายควรผลิตจากวัสดุคงทนและกลมกลืนกับธรรมชาติโดยนำไปติดตั้งตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวของบริเวณเขื่อน โดยป้ายสื่อ

ความหมายควรให้ความรู้เกี่ยวกับ ชื่อพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ระบบนิเวศและแผนที่เส้นทางเดินป่า แผนที่เส้นทางแหล่งท่องเที่ยว

(7) ลักษณะสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ คือ ควรมีระบบการลงทะเบียนเข้าพัก เพื่อป้องกันอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานขับเรือควรมีใบอนุญาตการขับเรือจากกรมเจ้าท่า ควรมีหน่วยกู้ภัยที่พร้อมช่วยเหลือตลอด 24 ชั่วโมง การติดตั้งระบบการเตือนภัยทางน้ำ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและอุปกรณ์ช่วยชีวิต เช่น เสื้อชูชีพ การจัดทำด้านทุ่นระบุแนวเขตอุทยานแห่งชาติ

1.3) ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

(1) ลักษณะบริเวณพื้นที่สำหรับกางเต็นท์ ควรจะเป็นพื้นที่ราบและเป็นพื้นที่โล่ง และเป็นพื้นที่เฉพาะที่จัดไว้เป็นสัดส่วนและควรตั้งอยู่บนพื้นที่เนินสูง

(2) ลักษณะของร้านจำหน่ายอาหารควรเน้นความสะอาด การกำจัดสิ่งปฏิกูลมีภาชนะเก็บสิ่งปฏิกูลและมีเตาเผากำจัดและควรนำเสนอรายการอาหารพื้นเมืองให้กับนักท่องเที่ยว

(3) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ควรเป็นศูนย์กลางสำหรับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ข้อมูลความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวและเป็นศูนย์ที่มีการบริการร้านค้าขายของที่ระลึกและมีการบริการห้องสุขา

(4) ลักษณะของม้านั่ง โต๊ะนั่งควรสร้างจากวัสดุที่หาได้จากธรรมชาติหรือในท้องถิ่น เช่น utoไม้ ไม้ไผ่ และออกแบบให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

(5) ลักษณะของระบบน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคควรมีการผ่านเครื่องกรองก่อนจะนำมาบริโภคเพราะน้ำที่นำมาบริโภคมักมีต้นกำเนิดมาจากแหล่งน้ำตกและอ่างเก็บน้ำของเขื่อน

(6) ลักษณะของระบบไฟฟ้าทางอุทยานแห่งชาติได้ใช้น้ำปั่นไฟฟ้าแผงโซลาร์เซลล์ (Solar cell) ลักษณะของเสาไฟบางพื้นที่จะเป็นเสาเดี่ยวและบางพื้นที่เสาจะมีลักษณะสูง ส่วนระบบไฟส่องสว่างสำหรับที่พักประเภทแพพักควรมีระบบไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณทางเดินเชื่อมต่อและควรมีเวลาในการปิด-เปิดไฟฟ้า ระบบไฟเรือโดยสารควรใช้ระบบไฟสปอร์ตไลท์

(7) ด้านที่พักผู้ประกอบการที่พักควรมีอบรมพนักงานที่ให้บริการให้เป็นผู้ซื้อสัตย์ สุภาพบริการด้วยหัวใจ ด้านที่พักควรมีระบบไฟฟ้าส่องสว่างอย่างเหมาะสมและควรกำหนดระยะเวลาปิด - เปิดไฟฟ้า

1.4) รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืน

การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืน ควรมีหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ควรมีระบบการตรวจสอบลักษณะความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานท้องถิ่น
- (2) หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่นในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อการจัดการพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืน เช่น การรักษาคุณภาพน้ำ มาตรการการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล การร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่สร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำระยะ 180 เมตร
- (3) หน่วยงานภาครัฐต้องลงพื้นที่เพื่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันโดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นตัวกลางในการรับฟังและตัดสินปัญหา
- (4) หน่วยงานภาครัฐควรออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับ ระบบนิเวศวิทยา ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของบริเวณเขื่อน
- (5) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อการป้องกันและรักษาระบบนิเวศทางธรรมชาติและการรบกวนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน
- (6) การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาการแย่งส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวและปัญหาความแออัดของผู้ประกอบการ
- (7) การรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- (8) หน่วยงานภาครัฐต้องมีแผนในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพของทุกภาคส่วน รวมถึงสภาพปัญหา การสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก
- (9) การช่วยเหลือกันเกื้อกูลกันทางหน่วยงานภาคเอกชนหมายถึงผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการแพที่พักนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการเรือโดยสารนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร มัคคุเทศก์ท้องถิ่น จะช่วยให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน เช่น การแบ่งถ่ายนักท่องเที่ยวให้แกกัน การแนะนำที่พักหรือร้านอาหารให้กับนักท่องเที่ยว
- (10) ทุกภาคส่วนจะต้องมีการบริหารจัดการด้านช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางสำหรับการรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เช่น การเอาไรต์เอาเปรียบนักท่องเที่ยววิธีการบริหารจัดการด้านการเอาไรต์เอาเปรียบนักท่องเที่ยวคือ การแจกแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ช่องทางการ

ร้องเรียนสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อรับเรื่องร้องเรียนและนำมาแก้ไข โดยช่องทางที่นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลหรือการร้องเรียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ หน่วยประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด อุทยานแห่งชาติ เขื่อนและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศูนย์บริการการท่องเที่ยว โดยผ่านระบบช่องทางอินเทอร์เน็ต (Internet) วิกิบอร์ด แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หนังสือประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) วารสารของเขื่อนและศูนย์คอลเซ็นเตอร์ (Call center) โทรศัพท์

2. สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

2.1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

1. ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 1.15) พบว่า อันดับหนึ่ง ชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์ ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 1.20) อันดับสอง ชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.47) และอันดับสามชอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษาและเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.62$, S.D. = 0.47)

2. ด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 1.18) อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนออกเดินทางท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 1.14) อันดับสอง นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศก่อนออกเดินทาง ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 1.18) และอันดับสาม นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กล้องถ่ายรูป กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว ที่จะไม่ไปรบกวนการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การใช้แสง ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 1.16)

3. ด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 1.22) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเคารพในสิทธิของนักท่องเที่ยวโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การถ่ายรูปขณะที่คนท้องถิ่นปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.74) อันดับสอง นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 1.18) และอันดับ

สาม นักท่องเที่ยวสนับสนุนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.82)

4. ด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.84) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.85) อันดับสอง นักท่องเที่ยวช่วยรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.18) และช่วยรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.80)

5. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.99) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.98) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสะดวกและปลอดภัย ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.89) และอันดับสาม เห็นว่าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการบริการร้านอาหารท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.90)

6. ทศนคติของนักท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.95) อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่ควรกำหนดแนวถนนผ่านบริเวณพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเปราะบาง เช่น ตัดผ่านบริเวณที่อยู่อาศัย หรือเส้นทางเดินของสัตว์ป่า ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.81) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าป้ายคำเตือน กฎระเบียบ ควรมีข้อความที่สุภาพ กะทัดรัดและชัดเจน ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.88) และอันดับสาม เห็นว่ามีการออกแบบห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะและมีถังเก็บสิ่งปฏิกูลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำบริเวณเขื่อน ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.97)

7. ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.91) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าอุปกรณ์ม้านั่งโต๊ะปิกนิกต้องออกแบบให้มีลักษณะกลมกลืนกับธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.91) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าการติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ควรติดตั้งเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่จำเป็นโดยให้ความสว่างอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.91) และอันดับสาม เห็นว่า ร้านจำหน่ายอาหารควรตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.92)

8. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.98) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่ามี การประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมื่ออย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 1.14) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.94) และอันดับสาม เห็นว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีราคาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.98)

9. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาคือ เพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเพื่อการร่วมกิจกรรมอบรม/สัมมนา

10. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเภทของพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมาเดินทางโดยรถตู้ และเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง

11. จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยว

จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์พบว่า อันดับหนึ่ง มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป รองลงมา มีจำนวนสมาชิก 2 - 5 คน และจำนวนสมาชิก 6 - 10 คน

12. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง 1 - 2 ชั่วโมง รองลงมา ตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป และ 2 - 3 ชั่วโมง

13. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อันดับหนึ่ง มีการใช้จ่ายประมาณ 4,001 - 5,000 บาท รองลงมา มีการใช้จ่ายตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป และใช้จ่ายประมาณ 3,001 - 4,000 บาท

14. การรับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์

การรับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว พบว่า อันดับหนึ่ง จากอินเทอร์เน็ต รองลงมา จากเพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ และจากการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

15. ทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$, S.D. = 0.68) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าเขื่อนศรีนครินทร์ มีการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 0.98) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาร้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ มีความสะอาดปลอดภัย ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.85) และอันดับสามเห็นว่าการพัฒนาที่พักนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ มีความกลมกลืน สะอาดและปลอดภัย ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.87)

2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.57) พบว่า อันดับหนึ่ง ชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.72) อันดับสอง ชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.67) และอันดับสาม ชอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษาและเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.68)

2. ด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.77) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนออกเดินทางท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.72) อันดับสอง นักท่องเที่ยวมี

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.75) และอันดับสาม นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.83)

3. ด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.76) พบว่า อันดับหนึ่ง มีความใส่ใจในการเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.67) อันดับสอง นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.69) และอันดับสาม เคารพในสิทธิของคนท้องถิ่นโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การถ่ายรูปขณะที่คนท้องถิ่นปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.68)

4. ด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.76) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.66) อันดับสอง นักท่องเที่ยวช่วยรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.68) และมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.66)

5. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยว บริเวณเขื่อน

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.64) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าลักษณะที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระบบการจัดการที่ไม่ทำลายระบบนิเวศทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.68) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.62) และอันดับสาม เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการบริการให้ข้อมูลและข่าวสารกับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.67)

6. ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.72) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าป้ายคำเตือน กฎระเบียบ ควรมีข้อความที่สุภาพ กะทัดรัดและชัดเจน ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.62) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นมีการออกแบบห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะและมีถังเก็บสิ่งปฏิกูลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำบริเวณ

เขื่อน ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.72) และอันดับสาม เห็นว่าป้ายสื่อความหมายต้องชัดเจนไม่ชำรุดและตั้งอยู่ในจุดที่มองเห็นได้เด่นชัด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.67)

7. ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.68) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีการจัดการแยกขยะและทำลายอย่างถูกวิธี ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.65) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีการจัดบริการศูนย์ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.61) และอันดับสาม เห็นว่ามีระบบการบำบัดน้ำอย่างถูกสุขลักษณะก่อนนำไปใช้ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.63)

8. ทศนคติของนักท่องเที่ยวด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน บริเวณเขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.72) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.64) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีความรู้ความสามารถพร้อมให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.67) และอันดับสาม เห็นว่าบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีความเต็มใจและมีรอยยิ้มในการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.70)

9. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาคือ เพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว

10. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมาเดินทางโดยรถนำเที่ยว และเดินทางโดยรถจักรยานยนต์

11. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยว

จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง มีจำนวนสมาชิก 2 - 5 คน รองลงมา มีจำนวนสมาชิก 6 - 10 คน และตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป

12. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิเวศ

จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ พบว่า อันดับหนึ่ง ตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมา 2 - 3 ชั่วโมง และ 1 - 2 ชั่วโมง

13. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อันดับหนึ่ง มีการใช้จ่าย 1,001 - 2,000 บาท รองลงมา มีการใช้จ่าย 2,001 - 3,000 บาท และใช้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท

14. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: การรับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์

การรับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว พบว่า อันดับหนึ่ง เพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ รองลงมา จากการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และจากเอกสารการท่องเที่ยว/แผ่นพับ/หนังสือพิมพ์

15. ทศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.72) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งอื่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนรัชชประภา นั้นมีคุณภาพ ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.64) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าเขื่อนรัชชประภา มีการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.67) และอันดับสาม เห็นว่าการพัฒนาการคมนาคมและสาธารณูปโภคบริเวณเขื่อนรัชชประภา เช่น เส้นทางถนนในการเดินทางเข้าเขื่อน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.67)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเขื่อนศรีนครินทร์ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี และเขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.98) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์ ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 1.00) อันดับสอง ชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.92) และอันดับสาม ชอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษาและเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 1.03)

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 1.02) อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนออกเดินทางท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.96) อันดับสอง นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.95) และอันดับสาม นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการศึกษาข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศก่อนออกเดินทาง ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 1.00)

3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.92) อันดับหนึ่ง มีเคารพในสิทธิของคนท้องถิ่นโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การถ่ายรูปขณะที่คนท้องถิ่นปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.73) อันดับสอง นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.99) และอันดับสาม เคารพในสิทธิของคนท้องถิ่นโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มีความใส่ใจในการเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.80)

4. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.81) พบว่า อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.77) อันดับสอง

นักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.78) และช่วยรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.77)

5. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.95) อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.95) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 1.00) และอันดับสาม เห็นว่าเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสะดวกและปลอดภัย ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.90)

6. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.96) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่ควรกำหนดแนวถนนผ่านบริเวณพื้นที่ระบบนิเวศมีความเปราะบาง เช่น ตัดผ่านบริเวณที่อยู่อาศัย หรือเส้นทางเดินของสัตว์ป่า ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.87) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าป้ายคำเตือน กฎระเบียบควรมีข้อความที่สุภาพ กะทัดรัดและชัดเจน ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.92) และอันดับสาม เห็นว่ามีการออกแบบห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะและมีถังเก็บสิ่งปฏิกูลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำบริเวณเขื่อน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.99)

7. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 1.04) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีการจัดการแยกขยะและทำลายอย่างถูกวิธี ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.94) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีการมีระบบการบำบัดน้ำอย่างถูกสุขลักษณะก่อนนำไปใช้ ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.92) และอันดับสาม เห็นว่าพื้นที่กางเต็นท์ควรเป็นพื้นที่ราบและกว้างขวางเพียงพอ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.89)

8. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบริเวณเขื่อน

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.92) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเห็นว่า การประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.95) อันดับสอง นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมี

ระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.83) และอันดับสาม เห็นว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีราคาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.91)

9. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อน พบว่าอันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาคือ เพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเพื่อการร่วมกิจกรรมอบรม/สัมมนา

10. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมาเดินทางโดยรถตู้ และเดินทางโดยรถนำเที่ยว

11. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

จำนวนสมาชิกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน พบว่า อันดับหนึ่ง มีจำนวนสมาชิก 2 - 5 คน รองลงมา มีจำนวนตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป และ 6 - 10 คน

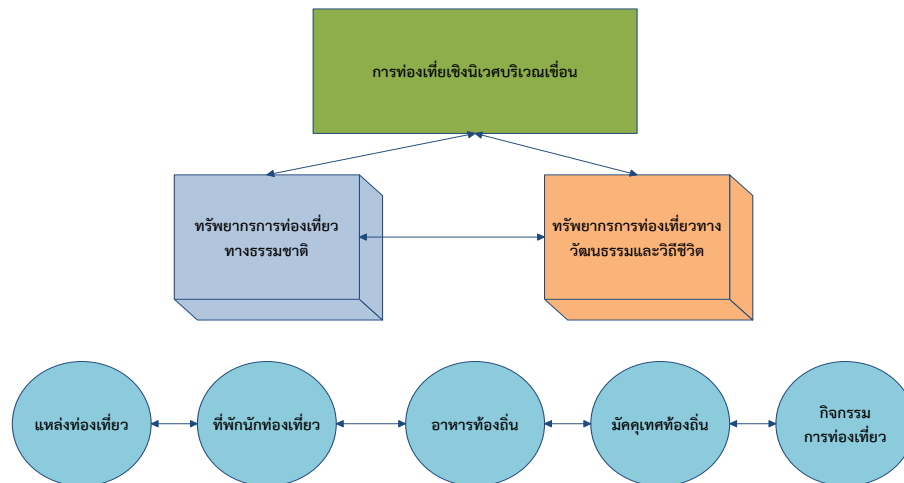
12. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว: ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน พบว่า อันดับหนึ่ง ตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมา 1 - 2 ชั่วโมง และ 2 - 3 ชั่วโมง

3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในบริเวณพื้นที่บริเวณเขื่อนประเทศไทย

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยจากการวิเคราะห์การวิจัย พบว่าลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทรัพยากรทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก สัตว์ป่า พันธุ์ไม้ป่า ถ้ำ อ่างเก็บน้ำ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่นและศาสนาของประชาชนท้องถิ่น เช่น ประเพณีกะเหรี่ยงงานประเพณีทางพุทธศาสนา วิถีชีวิตชนเผ่า ศาสนสถานทางพุทธศาสนา แหล่งโบราณสถาน การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น ดังผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์มากกว่าความสนใจและ

ขึ้นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษาและเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อน

จากภาพที่ 5.1 การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนประเทศไทย องค์ประกอบหลักที่ควรพัฒนาจากการวิเคราะห์งานวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญของรูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนสามารถแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก สัตว์ป่า พันธุ์ไม้ป่า ถ้ำ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีลักษณะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่นและศาสนาของประชาชนท้องถิ่น เช่น ประเพณีกะเหรี่ยง งานประเพณีทางพุทธศาสนา วิถีชีวิตชนเผ่า ศาสนสถานทางพุทธศาสนา แหล่งโบราณสถาน การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น โดยจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนอันดับสองนักท่องเที่ยวให้ความสนใจและชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษาและเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

2. ที่พักนักท่องเที่ยว ลักษณะที่พักนักท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรีที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมคือ แพที่พัก

นักท่องเที่ยว แต่จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนพบว่ามีการให้บริการที่פקประเภทโฮมสเตย์แต่ไม่ได้รับความนิยม อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่พักนักท่องเที่ยวให้เป็นที่พักแบบเชิงนิเวศควรมีการพัฒนา ดังนี้

- จากข้อกำหนดลักษณะที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นข้อสรุปจากการประชุมนานาชาติ เรื่องการจัดการที่พักเพื่อรักษาระบบนิเวศครั้งที่ 2 (2nd International Ecdodge) ที่ประเทศออสเตรเลียเมื่อเดือนตุลาคม 2538 คือ ที่พักจะต้องเป็นที่พักที่มีขนาดและองค์ประกอบขนาดเล็ก สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่นเน้นการประหยัดพลังงาน มีการบริหารจัดการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการจัดการขยะและการจัดการของ เสียเน้นการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (Reuse renew recycle) การออกแบบก่อสร้างควรใช้วัสดุในท้องถิ่น และมีรูปแบบสถาปัตยกรรมกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และมีการบริหารจัดการโดยครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่น (Community business)

3. อาหารท้องถิ่น ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้มีการบริการอาหารท้องถิ่นที่วัตถุดิบสามารถหาได้ในท้องถิ่นนั้น จากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวบริเวณเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี นิยมบริโภคอาหารท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาหารท้องถิ่นมีความสำคัญมากเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในตัวแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะอาหารท้องถิ่นจะเป็นอาหารที่หาได้จากท้องถิ่นหรือภูมิภาคนั้นๆ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นต่างๆ อีกทั้งยังมีราคาที่ถูกกว่าการนำวัตถุดิบจากต่างถิ่น ถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ให้ได้มากที่สุดและที่สำคัญมากที่สุดคือจะต้องคำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศนั้นๆ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นอีกทั้งช่วยในการเพิ่มเอกลักษณ์ในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพราะวัตถุดิบบางอย่างจะไม่สามารถหารับประทานได้จากที่อื่นจึงทำให้มีนักท่องเที่ยวที่จะท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อแสวงหาทดลองทดสอบความอร่อยของอาหารจากแต่ละพื้นที่ โดยอาหารประจำแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ แกงไตปลา แกงป่า ผักผักเหลียง แกงส้มหน่อไม้ อาหารทะเล และอาหารประจำแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ แกงป่า ผักผักกูด ต้มยำปลา ต้มยำเห็ดโคน (รัชณี เพ็ชรช่าง และคณะ, 2554, หน้า 6)

4. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) ที่มุ่งให้ความรู้การศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Environmental education-based tourism) แก่นักท่องเที่ยว โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ (Community participial management) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจประทับใจ และประสบการณ์ใหม่ ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความรู้และการนำทางเพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์

ท้องถิ่นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ มีความรอบรู้ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นอย่างดี รักและรู้คุณค่า ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านของแหล่งท่องเที่ยว มีบุคลิกภาพและความประพฤติเพื่อสร้างความศรัทธาและความประทับใจ ความเป็นมิตรไมตรีกับบุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยว มีศีลธรรมและกล้าตัดสินใจและมีทัศนคติที่ชัดเจนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความสามารถในการสื่อความหมายการสื่อสารที่ดี และเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ (อุดม เขยกิจวงศ์และคณะ, 2548, หน้า 86-91)

5. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาของนำ ชัย ทนุผล (2542, หน้า 59-62) พบว่า ในกระบวนการท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ เพลิดเพลินและมีความสุขจากการท่องเที่ยวหรือันทนาการนอกเวลาตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญต่อกิจกรรมท่องเที่ยวมาก เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะเป็นสื่อกลางนำการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายได้กิจกรรมที่เหมาะสม จึงควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่บริเวณเขื่อนประกอบด้วย กิจกรรมการสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการล่องเรือ กิจกรรมการส่องสัตว์ กิจกรรมการดูนก กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่า กิจกรรมศึกษาแหล่งภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ กิจกรรมการเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา การเที่ยวชมสถาปัตยกรรมทางศาสนา

4. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนของประเทศไทยให้ยั่งยืน ควรมีหลักการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวควรมีระบบการตรวจสอบลักษณะความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานท้องถิ่น

2. หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่นในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อการจัดการพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืน เช่น การรักษาคุณภาพน้ำ มาตรการการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล การร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่สร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำระยะ 180 เมตร

3. หน่วยงานภาครัฐต้องลงพื้นที่เพื่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันโดยมี หน่วยงานภาครัฐเป็นตัวกลางในการรับฟังและตัดสินปัญหา

4. หน่วยงานภาครัฐควรออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อเป็นการควบคุมและ ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับ ระบบนิเวศวิทยา ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทาง วัฒนธรรมอันเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของบริเวณเขื่อน

5. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อการป้องกันและรักษาระบบนิเวศทางธรรมชาติ และการรบกวนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

6. การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาการ แยกส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวและปัญหาความแออัดของผู้ประกอบการ

7. การรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัย แก่นักท่องเที่ยว

8. หน่วยงานภาครัฐต้องมีแผนในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพของ ทุกภาคส่วน รวมถึงสภาพปัญหา การสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่โดยคำนึงถึงการ ใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

9. การช่วยเหลือกันเกื้อกูลกันทางหน่วยงานภาคเอกชนหมายถึงผู้ประกอบการธุรกิจ ท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการแพที่พักนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการเรือโดยสารนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร มัคคุเทศก์ท้องถิ่น จะช่วยให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย พบว่า ลักษณะนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนมีลักษณะ ที่เป็นตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทาง ธรรมชาติประจำท้องถิ่นที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์ มีความชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวมีความชอบในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการสำรวจ ศึกษา และเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นำชัย ทนผล (2542) ที่ว่าประเภทและรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวคือแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริม ความรู้ด้านการอนุรักษ์ การรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และการสร้างความตระหนักในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยนักท่องเที่ยวมีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น มีความสมบูรณ์ หลากหลายซึ่งนักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาตั้งใจในการท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยว

เพื่อการศึกษา เรียนรู้ สัมผัส และดูแลรักษาสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศ เช่น การศึกษาธรรมชาติ การเดินป่า การดำน้ำดูปะการัง การดูนก หรือการส่องสัตว์ เป็นต้น

ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนการศึกษาทั้งเขื่อนรัชชประภาและเขื่อนศรีนครินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่บริเวณรอบเขื่อน 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก สัตว์ป่า พันธุ์ไม้ป่า ถ้ำ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีลักษณะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ท้องถิ่นและศาสนาของประชาชนท้องถิ่น เช่น ประเพณีกะเหรี่ยง งานประเพณีทางพุทธศาสนา วิถีชีวิตชนเผ่า ศาสนสถานทางพุทธศาสนา แหล่งโบราณสถาน การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น และลักษณะรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณรอบเขื่อนมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการล่องเรือ กิจกรรมการส่องสัตว์ กิจกรรมการดูนก กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่า กิจกรรมศึกษาแหล่งภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ กิจกรรมการเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา การเที่ยวชมสถาปัตยกรรมทางศาสนา

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวบริเวณเขื่อนกรณีศึกษาทั้งสองเขื่อน พบว่านักท่องเที่ยวมีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนออกเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนักท่องเที่ยวมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการศึกษาข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศก่อนออกเดินทางซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นำชัย ทนุผล (2542) ที่ว่าลักษณะการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวจะมีการเตรียมตัวก่อนการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเสมอ เช่น การเตรียมตัวหาความรู้ เกี่ยวกับสถานที่ก่อนการเดินทาง การเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการท่องเที่ยว เช่น กระติกน้ำ กล่องอาหาร กล่องส่องทางไกล ฯลฯ

3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนกรณีศึกษาทั้งสองเขื่อน พบว่า นักท่องเที่ยวมีเคารพในสิทธิของคนท้องถิ่นโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การถ่ายรูปขณะที่คนท้องถิ่นปฏิบัติภารกิจส่วนตัว นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเคารพในสิทธิของคนท้องถิ่นโดยการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มีความใส่ใจในการเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นำชัย ทนุผล (2542) ที่ว่านักท่องเที่ยวควรมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความกระตือรือร้นในการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสนใจใฝ่รู้ในระหว่างการเดินทาง

ท่องเที่ยว ให้ความสำคัญต่อข้อมูล กิจกรรมสื่อความหมายหรืออื่นๆ ที่จะเสริมสร้างความรู้และความตระหนักที่ดี

4. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านการปฏิบัติตัวหลังการเดินทางท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น นักท่องเที่ยวมีความรักและหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเพณีในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น และช่วยรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลงานวิจัยของ นภลัย มีลา และฉกาจ ราชบุรี (2552) ที่ว่านักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวนมากมีความเข้าใจตรงกันว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าใจถึงองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการจัดการ ที่ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

5. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเห็นว่า เส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสะดวกและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.ชณี เอมพันธ์ (2547) ที่ว่าถนน คือ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การออกแบบถนนสายหลักและสายรองในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรพิจารณาความถูกต้องตามการใช้ประโยชน์และหลักวิศวกรรม เช่น ถนนที่แยกจากถนนหลวงเข้าสู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว (เขตบริการของแหล่งท่องเที่ยว) ควรออกแบบให้รถสามารถวิ่งได้ด้วยความเร็วปานกลาง มีความมั่นคงแข็งแรง มีความกว้างที่รถสามารถวิ่งสวนกันได้ และหากเป็นไปได้ควรตัดผ่านบริเวณที่มีภูมิทัศน์ที่งดงามเพื่อสร้างความรื่นรมย์ให้กับผู้มาเยือน สำหรับถนนภายในแหล่งเที่ยวนั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาในการออกแบบ ควรให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับแรก กล่าวคือไม่ควรกำหนดแนวถนนผ่านบริเวณพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเปราะบาง เช่น ตัดผ่านบริเวณที่อยู่อาศัย หรือเส้นทางเดินของสัตว์ป่าหายากหรือพืชพรรณที่หายาก นอกจากนั้น จำต้องพยายามรักษาต้นไม้และพืชพรรณเดิมบริเวณที่ถนนตัดผ่านไว้ให้คงอยู่มากที่สุด

6. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่ควรกำหนดแนวถนนผ่านบริเวณพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเปราะบาง เช่น ตัดผ่านบริเวณที่อยู่อาศัย หรือเส้นทางเดินของสัตว์ป่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าป้ายคำเตือน กฎระเบียบควรมีข้อความที่สุภาพ กะทัดรัดและชัดเจน และนักท่องเที่ยวเห็นว่าการออกแบบห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะและมีถังเก็บสิ่งปฏิกูลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำบริเวณเขื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของ ดร.รชนี เอมพันธ์ (2547) ที่ว่าไม่ควรกำหนดแนวนอนผ่านบริเวณพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเปราะบาง เช่น ตัดผ่านบริเวณที่อยู่อาศัย หรือเส้นทางเดินของสัตว์ป่าหายากหรือพืชพรรณที่หายาก นอกจากนั้น จำต้องพยายามรักษาต้นไม้และพืชพรรณเดิมบริเวณที่ถนนตัดผ่านไว้ให้คงอยู่มากที่สุด และการออกแบบป้ายให้ข้อมูลและป้ายเตือนภัยในแหล่งท่องเที่ยวควรใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากล และควรใช้สัญลักษณ์แทนตัวอักษรให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สำหรับป้ายคำเตือนหรือข้อห้ามต่าง ๆ ควรใช้ข้อความที่สุภาพ กระชับและชัดเจน

7. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวเห็นว่ามีการจัดการแยกขยะและทำลายอย่างถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา งานวิจัยของ นภลัย มีลา และฉกาจ ราชบุรี (2552) พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวโดยเห็นด้วยกับการกำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้นรวมถึงสนับสนุนให้มีการแยกประเภทขยะ

8. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่นในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อการจัดการพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืน การรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันโดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นตัวกลางในการรับฟังและตัดสินใจปัญหา การออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับ ระบบนิเวศวิทยา ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของบริเวณเขื่อน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิภา ศรีระทุ (2551) ที่ว่าปัจจัยที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวที่สำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวและสภาพภูมิทัศน์ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวต้องสะท้อนภาพความงดงามและแปลกตา ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเสริมเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมความงดงามและแปลกตาของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมด้านการเรียนรู้ควบคู่กับการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ อาทิ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งสินค้าและบริการต่างๆ โดยมีการเชื่อมโยงเรื่องราวของกิจกรรมให้สอดคล้องสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นห่วงโซ่ร้อยเรียงเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่องไม่เฉพาะฤดูกาล การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยการมีแนวความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหาพัฒนาพื้นที่ด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการร่วมรับรู้ข้อมูลการพัฒนาของหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน

และภาคประชาสังคม เพื่อนำมาปรับใช้และร่วมมือพัฒนาต่อยอดศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขื่อนของประเทศไทยอย่างยั่งยืน สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

1.1) แหล่งท่องเที่ยวควรมีระบบการคัดกรองนักท่องเที่ยวโดยคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณในเขื่อนประเทศไทย เช่น การตั้งราคาสินค้าการท่องเที่ยวและบริการให้มีราคาสูง การออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเป็นเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว

1.2) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อการป้องกันและรักษาระบบนิเวศทางธรรมชาติและการรบกวนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

2. หน่วยงานภาครัฐ

2.1) หน่วยงานภาครัฐควรลงพื้นที่เพื่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืน เช่น การรักษาคุณภาพน้ำ มาตรการการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล

2.2) การออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับ ระบบนิเวศวิทยา ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของบริเวณเขื่อน

2.3) การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาการแย่งส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวและปัญหาความแออัดของผู้ประกอบการ

2.4) หน่วยงานภาครัฐต้องมีแผนในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพของทุกภาคส่วน รวมถึงสภาพปัญหา การสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

2.5) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน ความรู้เรื่องเขตอันตรายในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับการขับขี้อูหรือแพโดยสารนักท่องเที่ยว

3. หน่วยงานภาคเอกชน

3.1) การช่วยเหลือกันเกื้อกูลกันทางหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการแพที่พักนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการเรือโดยสารนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร มีคฤหบดีท้องถิ่น จะช่วยให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

3.2) การร่วมมือในการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวโดยการประชาสัมพันธ์ช่องทางกรร้องเรียนสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อรับเรื่องร้องเรียนและนำมาแก้ไข

3.3) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

4. ชุมชนท้องถิ่น

4.1) การช่วยสอดส่องดูแลถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรมแก่ชุมชนท้องถิ่น

4.2) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น

4.3) การฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว